

# CO JE TO ATRIBUT ?

ATRIBUT je předmět, který charakterizuje vyobrazenou postavu, a slouží jako pomůcka k vyjádření či k určení její totožnosti. Nejčastěji určuje světce nebo panovníky, ale také postavy z antické mytologie.

Předměty v křesťanské ikonografii, jenž slouží za rozpoznávací znaky, mohou být i symbolického významu, např. označující ctnosti, lilie – symbol čistoty apod. Mnohé atributy bývají stejné u většího počtu světců, jde o tzv. ATRIBUTY OBECNÉ (např.: palma mučedníků, odznaky biskupské hodnosti či řádový hábit). Vyobrazené světce potom konkretizují další tzv. INDIVIDUÁLNÍ ATRIBUTY z událostí života konkrétního světce nebo z vyprávění legend. U mučedníků bývá atributy vyjádřen i způsob jejich mučení.

Atributy se vyvíjely po dlouhou dobu, nacházejí se i v katakombách na hrobech mučedníků, ale jejich největší užívání je patrné až ve středověku, pak i v době barokní a také jich ještě přibývá v 19. století (např. deska posledního soudu u sv. Metoděje).

V současnosti výtvarníci také doplňují obrazy světců znaky rodů, řádů i papežů, kteří dotyčné světce blahřečili či kanonizovali. Obraz může za pomoci atributů a znaků obsahovat i širší historii světce, jehož portrét v pravém slova smyslu by bylo často nemožné nakreslit. Záměrem vyobrazení bylo a je připomínat nejen osobu světce, ale i co nejvíce z jeho životního příběhu a z toho, v čem se věřící na něj obraceli ve svých prosbách a jeho přímluvou byli u Boha vyslyšeni.

V dřívější době byla rozpoznávací znamení všeobecně známa a lidé snadno určovali o koho jde. Dnes již tato schopnost není běžná. Tato výstava nám pomůže alespoň trochu se v uvedené problematice zorientovat.



MUZEUM A GALERIE ORLICKÝCH HOR  
V RYCHNOVĚ NAD KNĚŽNOU

# Orlická galerie

## O našich jménech

*Jak svatý Prokop oral  
s čertem  
a proč má svatá Kateřina  
v ruce meč*



II. patro Kolowratského zámku v Rychnově nad Kněžnou  
do 15. června 2009

info  
tel. 494 534 015  
www.moh.cz  
Výstava potrvá do neděle 15. června 2009  
Otevřeno denně mimo pondělí  
9 - 13 a 14 - 17 hodin

si Vás dovoluje pozvat  
do

# Orlické galerie

na výstavu

## O našich jménech

**Podoby našich patronů v dílech malířů  
a sochařů našeho kraje z 18. a 19. století**

do výstavních prostor Orlické galerie  
ve II. patře Kolowratského zámku

**Výstava je spojena se vzdělávacím programem**

**Jak svatý Prokop oral  
s čertem  
a proč má svatá Kateřina  
v ruce meč  
pro děti, studenty i dospělé**

**a potrvá do 15. června 2009**

Svatý Vavřinec (ital. Lorenzo, svátek 10.8.)  
Patron: hasičů, kuchařů, sládků, správců majetku a knihovníků

Mučedník, zemřel asi 258 v Římě, jáhen  
Městský prefekt mu prý nařídil, aby shromáždil všechny poklady  
církvě. Shromáždil chudé a nemocné, přivedl je k prefektovi a řekl:  
*Zde jsou poklady církve. Usmrcen opékáním na roštu. Muka snášel  
klidně a pouze poznamenal: Jedna strana je již dost opečena, nyní  
mě obrať a opeč na druhé.*

Atributy: rožeň, kniha, váček s penězi, chléb, kadidelnice, kříž



Svatý Prokop (svátek 4.7.)  
Patron: českých zemí, rolníků a horníků (nedaleko jeho působišť  
byly doly)

Poustevník, opat, zakladatel slovanského kláštera na Sázavě.  
Ačkoliv byl ženat (v té době se ještě celibát u kněží nevyžadoval)  
za životní poslání zvolil kněžství, měl syna Jimrama (stal se také  
mničem). Odešel do Posázaví, kde žil jako poustevník. Přicházeli  
k němu lidé žádat o radu a pomoc. Postupně i učedníci, kteří chtěli  
žít jako on. Tak se okolo jeho poustevny vyvinula mnišská osada,  
z níž se vyvinul Sázavský klášter, podporovaný knížetem Oldřichem  
i jeho nástupcem Břetislavem. Prokop byl jeho prvním opatem a pod  
jeho vedením se klášter stal důležitým centrem křesťanského života  
a slovanské bohoslužby. Legenda praví, že byl jako poustevník  
pokoušen ďáblem, kterého přinutil tahat pluh.

Atributy: laň (žila v blízkosti jeho jeskyně), kříž či důtky (symbol  
asketického života), jeskyně, opatská berla, kniha, spoutaný ďábel